

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Cornelii Hazart Societatis Iesv Theologi Discursus Morales In Selectiora Loca Genesis, Exodi, Levitici, Numerorum

Hazart, Cornelius

Antverpiæ, 1688

Discursus XV. De octava & nona plaga locustarum, & tenebrarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52700)

Sic Deus non potuit impetrare à *Cain* ut non occideret fratrem, & impetravit à *Cete* ut servaret *Ionam*, mitius fuit monstrum, quam frater.

Denique, ut paucis absolvam, non tantum faxis & brutis furdior homo, sed etiam ipso dæmone obstinatio ut obtemperet Deo. Patet hoc ex *Luca cap. 11*, ubi dicitur. *Cum Christus eiecisset dæmonium, locutus est mutus: Quidam autem dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum eiecit dæmonia.* Dæmon obedit, & egreditur, *Pharisæi* blasphemant, & nolunt credere.

Hinc toties, potissimum contra *Iudeos*, omnesque ejusmodi homines, exclamavit Deus: O generatio prava, populus duræ cervicis, exasperans Deum, rebelles, & increduli, ego abjiciam vos, quia vocem meam non vultis audire: Interea adhuc audetis clamare, Pax, Pax? & ego dico non est pax impiis: *Quis enim*, inquit *Iob Cap. 9*, *restitit Deo, & pacem habuit?* Restitit *Lucifer*, & cum tot millibus angelorum præcipitatus est in abyssum inferni: Restitit *Adam*, & eiectus est paradiso inter omnes misérias: Restitit *Coe*, *Dathan*, & *Abiron*, & terra illos vivos deglutiit: Restitit *Pharao*, & tandem cum toto exercitu, in mare demersus est.

Ideo clamat *David Psal. 94*. *Hodie si vocem Domini audieritis, nolite, obdurare corda vestra sicut in exacerbatione secundum diem tentationis in deserto, ubi me tentaverunt patres vestri, viderunt opera mea, & tamen non cognoverunt vias meas, propterea juravi in ira mea, si introibunt in requiem meam.* Qui ejusmodi verbis ac minis non excitatur, non dormit, sed mortuus est.

DISCURSUS XV:

De octava & nona plaga locustarum, & tenebrarum:

Iam septima plaga grandinis, fulgurum, ac tonitruorum cessaverat, quando *Pharaone* persistente in pertinacia sua, successit octava, quam ita describit Scriptura: *Introjerunt Moyses & Aaron, missi à Deo, ad Pharaonem, & dixerunt ei: Hec dicit Dominus Deus Hebræorum: Usquequo non vis subjici mihi? dimitte populum meum ut sacrificet mihi: Sin autem resistis, & non vis dimittere eum: Ecce inducam cras locustam in fines tuos, ut comedatur quod residuum fuerit grandini, corrodes.*

corrodet enim omnia ligna que germinant in agris, erunt innumerabiles, & implebunt domos tuas, & servarum tuorum, & omnium Aegyptiorum.

Tunc tandem aperuerunt os suum, qui nunquam verbum locuti fuerant prius, aulici Pharaonis, & dixerunt: Dimitte homines istos, ut sacrificent Domino Deo suo: Nonne vides quod perierit Aegyptus?

An fortasse magis timebant hanc plagam quam reliquas? facile credidero: Quia tam mirabilia lego apud varios auctores de locustis ut vix audiri possint sine horrore.

Adeo ut *Plinius scriptor Lib. 11 Natural. Hist. cap. 29.* Locustas vocet iræ deorum ministros, & cæleste frugum vinearumque malum.

Lego apud *Augustinum Lib. 3 de Civit. cap. 31* sub Consulibus Romanis *Plaucio Hypsæo, & M. Fulvio Flacco*, tantam fuisse in *Africa* multitudinem locustarum, ut consumptis fructibus, foliisque omnium arborum, tandem dejectæ fuerint in mare, quibus mortuis, redditisque littoribus, atque hinc aëre corrupto, tantam ortam fuisse pestilentiam, ut in solo regno *Massinise* extincta fuerint octingenta hominum millia.

Tunc quoque, ut ajunt *Livius & Orosius*, *Vitæ* ex triginta millibus Præfidiariorum Romanorum non remanserunt nisi decem.

Anno vero quo *Cajus Popilius, & Publius Aelius* consules erant, tam densæ locustarum nubes à mari vento repente delatæ sunt in *Apuliam*, ut late undequaque agros operirent, omniaque vastarent. Missus in *Apuliam C. Sifinius* prætor ut pestem illam averteret, cum ingenti hominum manu multum temporis impendit ut eas colligeret.

Anno 874 invasere locustæ *Galliam*, quæ instar magni exercitus turmatim volantes, postquam omnia corrupissent, tantam ruinam intulere, ut illis flatu ventorum demersis in mare *Byzantium*, tanta exsurrexerit pestis & fames ut pœne tertiam hominum partem extinxerit.

Sive ergo principes *Pharaonis*, cum audirent venturas locustas, plagam hanc præ cæteris timuerint, sive in conscientia moti propter suam, regisque sui obstinationem, optimum dederunt *Pharaoni* consilium ut sineret filios *Israel* cum *Moyse & Aarone* abire.

Dicit

Dixit ergo Pharaeo Moysi & Aarone: *Ite, sacrificate Domino Deo vestro, sed, dicite mihi prius: Quinam sunt qui ituri sunt?*

Respondit Moyses: *Per gemus cum parvulis nostris, & senioribus, cum filiis & filiabus, cum ovibus & armentis, est enim solennitas Domini Dei nostri.*

Nulla modo, inquit Pharaeo, non fiet ita, sed ite tantum Viri, sacrificante Domino; statimque eiectioni sunt de conspectu Pharaonis, hoc est, juxta Hebraicum modum loquendi, jussi sunt abire ex aula.

Hoc ego non miror. Nam ut ait D. Hieronymus in 22 Jerem: Quamvis proprium Regum aliorumque magnatum officium sit, facere judicium atque justitiam, & vi oppressos liberare de manu calumniantium, & desque suas facere refugia pro pupillis ac viduis, qui facile à potentibus opprimuntur, iisque præbere auxilium; passim tamen miseri & afflicti inde arcentur, ut nec illas ingredi, nec videri, nec audiri possint. Patent gæconibus, assentatoribus, comædis, servis autem Dei afflicti ac lugentibus vix datur aditus: Sic Sacerdotes idoli Baal comedebant de mensa Iezabelis Reginae, Elias vero zelosissimus veri Dei cultor, fame peribat in deserto Aula Pharaonis plena erat maleficis, Moyses & Aaron inde ejiciuntur.

Sed videamus quam consequentiam faciat Moyses dum à Pharaeo rogatus quinam ex filiis Israel essent abituri? omnes inquit: Sic enim argumentatur: *Solennitas Domini Dei nostri est: Ergo omnes parvuli & seniores & filii, & filiae nostrae debent nobiscum abire ad sacrificium, nemine prorsus excepto.*

Optima consequentia quam altè impressam oporteret parentibus, dominisque familiarum ampliarum. Ille meretur nomen Patris-familias, qui, dum solennitas Domini est, non fert se ibi esse præsentem nisi cum omnibus suis totius familiae: Nolebat Moyses abire ad celebrandam solennitatem Domini, & Deo sacrificandum, nisi illam comitarentur & parvuli, & seniores, & filii, & filiae, & hanc unam adferebat rationem, *quia solennitas Domini est*, quasi grata illa non posset esse solennitas Deo, ubi non omnes adessent, non tantum filii & filiae, sed etiam usque ad minimum puerum, & servum.

Huc spectat quod olim Deus præcepit Israelitis Deuteron. cap. 16, dicens: *Septem diebus Domino Deo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus: Et ut Græcus textus habet apud Origenem: Epulaberis in, & filius tuus, & filia tua, & servus tuus, & ancilla tua, & advena*

Parentes
præant sim-
lium exem-
plo.

qui est in te, & egenus gentis tuae. Itaque in pia familia nullus debet relinqui, nullus excludi, qui non participet de devotione ac pietate, quando agitur solennitas Domini.

Ad hoc nos hortatur *Origenes lib. 1 in Job*. Ita debemus, inquit, etiam nos, ô amici, in diebus festis nostris, atque in jucunditatibus, non solum hoc respicere quomodo nos soli epulemur, atque jucundemur, sed hoc præsertim debemus intendere, ut epulentur nobiscum, & celebrent diem festum, servi nostri, & ancillæ, & filii, & filia, & omnes domestici, tunc pro certo scito quod vere celebrabis festum Domino Deo tuo.

In hanc rem adfert exemplum *Job*, qui quotidie diluculo surgens offerebat sacrificium Deo, sed volebat omnes filios & filias & servos interesse, ut tota familia sacrificii particeps foret.

Non ibat solus *Job*, inquit *Origenes*, ad sacrificium, ne solus ipse mundaretur, & reliqua familia præsertim liberi, manerent immundi, quod bonus Pater aut Mater familias nullo modo debent, nec possunt permittere, nec filios relinquere in vitiis, quando ipsi virtuti operam dant.

Itaque dum magna aliqua solennitas Domini est, vel sanctissima ejus Matris. V. G. vel Pascha, Pentecostes, Corporis *Christi*, Nativitatis &c. tota familia vel debet præire, vel comitari, vel sequi, parentes, & heros, ad illa festa celebranda, præsertim Confessione ac communione: Propterea *Christus* cum institueret V. Sacramentum voluit omnes discipulos suos simul, secum accumbere mensæ, nullo relicto, nullo excepto, ne quidem *Juda*.

Quod animadvertit *D. Chrysostomus Hom. 27 in Corinth. cap. 11*. Illa cæna, inquit, communiter omnes habuit inclusos: Magister cum omnibus discipulis accumbit, neque proditor ejectus, sed cæna illius factus est particeps. Hinc conjicere licet quis faciat Pascha Domini, & cænam illam vere & debite celebret: Si enim quis cælesti mensæ accubiturus, facit ut nullus sit in familia, qui non affideat simul, vere celebrat Pascha Domini. Verum si alii domestici absunt, præsertim filii, & filia, diceret *D. Paulus*, hoc non est vere cænam Dominicam manducare.

Hinc testatur *D. Gregorius Nazianzenus Orat. 19. de Matre sua*, quod cum esset conjugata viro infideli, nullam haberet majorem causam doloris, quam quod maritus secum non iret ad Templum ad celebrandas Domini solennitates, & communicandum. Sustinebat

inquit, cum diversæ religionis homine jugum ducere. Verum hoc unum a quo animo ferre non poterat, se dimidia tantum ex parte Deo copulari. Hoc intolerabile religiosa illa fœmina existimabat, quod Deo sacrificatura, ille in vitiis permaneret, dum ipsa curreret ad Dominum, & ad mensam Corporis Christi.

Interea excitavit Deus ventum urentem, tota die ac nocte, qui detulit, sparsitque per totam *Ægyptum*, locustas, inquit Scriptura, innumerabiles, quæ omnem herbam, & quidquid erat viride absumpserunt, vastantes omnia.

Pharao hoc videns, vocavit ad se *Moysem* & *Aaron*, & dixit eis: *Peccavi, sed dimittite mihi peccatum hac vice, & rogate Dominum ut auferat à me mortem istam.* Oravit Deum *Moyse* & plaga cessavit, & Pharao iterum rediit ad suam solitam pertinaciam.

Ergo processit Deus ad alteram plagam, & dixit ad *Moysem*: *Extende manum tuam in celum, & sint tenebra super terram Ægypti tam densa ut palpari queant.*

Fecit *Moyse* quod jusserat Deus, & facta sunt, inquit Scriptura, tenebra horribiles in univèrsa terra Ægypti tribus diebus: Nemo vidit fratrem suum, nec movit se de loco suo in quo erat.

Merito vocat Scriptura has tenebras horribiles. 1. Quia tam densæ erant propter densitatem nebularum, nubium, & crassos vapores ut palpari possent. 2. Quia durabant tres dies & noctes. 3. Quia erant per totam *Ægyptum*. 4. Quia *Ægyptii* non videbant se invicem, nec movebant se lecto, nec loco alio ubi stabant, quasi omnes, inquit *Sapiens Sap. cap. 17* alligati essent ad unam catenam. 5. Quia non audebant loqui, vel comedere. 6. Quia inter illas tenebras audiebant horribiles sonitus, & videbant per flammam subinde intermicantes, spectra & monstra terrificam, quæ illos tantum non exanimabant: *Apparebat enim illis, inquit Sapiens, subitaneus sequis timore plenus, & timore illius percussus aestimabant deteriora esse quæ videbantur.* Denique ex remorsu malæ conscientia omnia pavebant, & horrebant, etiam, minimum strepitum cadentis aquæ vel lapidis, minimum sibilum venti inter folia arborum, etiam cantum avium, hæc enim, & multa similia putabant conjurasse in necem suam. Et quod miserrimum erat, tam densæ tenebræ erant, ut nullo lumine, ut *Sapiens* ait, se possent juvare, frustra accendebant candelas, frustra accendebant ignem, non poterant ardere propter densitatem vaporum ac nebularum: *Nec siderum limpida flamma,*

flamma, nec solis fortissima lux, illuminare poterant noctem illum horrendam.

Cumque post triduum jam cessantibus tenebris Pharo vocasset Moysen & Aaronem, dixit eis: *Ite sacrificate Domino, oves tantum vestra & armenta remaneant, parvuli vestri eant vobiscum.*

Respondit Moyses: Non ita: *Cuncti greges ibunt nobiscum, non remanebit ex eis ungula.* Hoc mirum, quod Moyses ne ungulam quidem unius ovis aut bovis, cum discederet ex *Egypto*, ibi vellet relinquere: Quid enim tanti referebat, aut quid damni inde poterat pati, si res tam inutilis & nullius omnino momenti, ibi remansisset.

Tamen hoc non est mirum si inspiciamus sensum huius loci moralem. Hic enim discessus Moysis ex *Egypto* & servitute Pharaonis, adumbrabat exitum peccatoris vere pœnitentis ex servitute diaboli per Confessionem & Contritionem, qui si vere pœnitens est, & vere dolet de peccatis, ne minimum quid relinquet in manu diaboli quo rursus pertrahi possit ad peccatum.

Peccatoris
converso.

Audiamus de hac re discurrentem *Didacum Stellam*, auctorem egregium in *cap. 11 Luca*. Si, inquit, pœnitentiam egeris, & dolueris de peccato commisso cum concubina, ne aliquid ipsius retineas, non monile, neque anulum, quæ possint in tuam mentem & cogitationem iterum eam adducere: Nam si aliquod vestigium manserit, attendere debes illum esse hamum, quo te dæmon vult capere, & iterum in servitutem suam redigere: Non solum peccatum è domo tua debes ejicere, sed etiam omnia illa quæ ipsi deserviunt, denique omnem memoriam & vestigia, quæ illud representare possunt: Ita ut tota domus omnium peccati reliquiarum munda permaneat.

In hanc rem adfert quod contigit *D. Petro* cum è carcere liberetur ab Angelo. Carcer significabat statum peccati mortalis; catenæ quibus *Petrus* vinciebatur, significabant ipsa peccata. Super hoc sic discurret prædictus auctor: *D. Petrus* cum esset in carcerem *Herodis* detrusus, dixit ei Angelus: *Præcingere, & calceate calceas.* Prius jubet illum induere vestes ut illum deducat è carcere, hoc bene, sed cur etiam calceos? quia illi non erant tales, qualibus mundus amens & vanus nunc utitur, ubi dicas quod ars materiam superaret. Sed hoc vult Deus ut ita è carcere peccati exeat ut ne detritos quidè ibi calceos relinquant: Nam si *D. Petrus* calceos in carcere reliquisset, forsitan rediisset ut eos secum ferret, vel saltem memoria

memoria eorum poterat desiderium excitare ut ad carcerem rediret. Sic qui perfectè & absolutè vult exire de statu peccati, non potest vel unquam, vel umbram, vel scintillam, vel fomitem peccati jam condonati relinquere in manu diaboli, ne ipse inde occasionem arripiat te reducendi ad antiqua peccata; nec enim magnis opus est ut hoc faciat, unus fomes sufficit ut rursus ignem accendat, una scintilla ut excitet magnum incendium, una ungula ut te rursus arripiat, & sub pedes suos coniciat.

Progreditur idem Auctor, & ait: Nec pulvis quidem peccati manere debet, sed omnia comminuenda, & oblivioni tradenda: Ideo dicit *Jeremias* Propheta: *Effunde sicut aquam cor tuum in conspectu Domini*: Sicut aquam, inquit, non sicut mel, oleum, aut vinum.

Nam quando ista effunduntur, semper remanet aliquid in vase, saltem odor: Nihil simile reperies in aqua, hæc enim cum effusa fuerit, nihil aut saporis, aut coloris, aut odoris in vase reperies: Ideo dicit Propheta ut effundamus corda nostra coram Domino, ut nec præteriti peccati memoria, nec vestigium, nec umbra in nobis remaneat, nam qui amorem sæculi, & peccati reliquias apud se retinent, effundunt cor sicut mel, oleum, aut vinum, è quibus semper aliquid remanet.

Celebris est illa historia quæ describitur *lib. 2 Reg. cap. 23*. Cum esset *David* in castris, & sitiret, exclamavit: *O si quis mihi daret partem aquæ de cisterna quæ est in Bethlehem, juxta portam!* audiverunt hoc tres fortissimi Viri, & abierunt ut aquam istam haurirent, sed cum manifesto vitæ periculo, quia debebant transire per media hostium castra, & perrumpere illorum hastas & gladios; cumque aquam obtulissent *David*, quam tantopere desideraverat, & illi milites tanto cum labore, & periculo hauerant, noluit illam bibere sed effundens libavit eam Domino. Quare hoc respondet *S. Eucherius* in *2 Reg. cap. 11*: Qui concupiscere alienam uxorem non timuit, postea etiam, quia aquam concupivit, expavit.

Aqua in Scriptura sæpe significat iniquitatem juxta illud *Iob* cap. 20 *Abominabilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem*. Ideo ergo noluit *David* bibere istam aquam, quia memor erat adulterii sui, in quod, appetitus suos inordinatos vincere nesciens, lapsus fuerat: Idcirco jam non tantum peccatum, sed ejus etiam umbram, & figuram horrebat. Hæc est perfecta conversio,

Sed quid *Pharao* respondit cum audiret *Moysem* tam generose

loquentem : Non remanebit in *Ægypto* vel unica ungula ex nostris armentis. *Recede*, inquit, à me, & cave ne ultra videas faciem meam, quocumque die apparueris mihi, morieris. Respondit *Moyfes*: Ita fiet ut locutus es, non videbis ultra faciem meam.

Jam ergo ad summum obstinationis pervenerat *Pharao*, & ideo ultimam Deus plagam immisit quæ omnes reliquas longissime superabat. Videamus.

DISCVRSUS XVI.

De postrema plaga, qua occiduntur omnes primogeniti Ægypti & de esu agni Paschalis.

Restabat ultimus actus totius Tragediæ, isque luctuosissimus, quem Deus *Moyfi* revelavit cum nondum discessisset ex aula *Pharaonis*, dicens: *Media nocte egrediar in Ægyptum & morietur omne primogenitum in terra Ægyptiorum, à primogenito Pharaonis qui sedet in solio ejus, usque ad primogenitum ancillæ quæ est ad molam.* Omnes omnino morientur, sed incipiemus primum à *Pharaone*. Sententia plane justa, qualis sæpe non est inter homines.

Dicit *Paulus Rom. cap. 13*: *Si male feceris, time sæcularem potestatem, non enim sine causa gladium portat.* Ergo si illi qui malum faciunt, non timent, sed tuti sunt, frustra gladium portat *Justitia*: Lugenda sane *justitia*, quæ gladium gestat, sed frustra, quando in eostantum gladium stringit qui viliores sunt, & eos non attingit quos aurum circumtegit. Deus vero non minus magnates plectit, imo magis quam minimos. *Saul* erat, cui imperaverat Deus ut omnes *Amalecitas* deleret cum omnibus quæ habebant, ita ut nihil omnino ex omnibus, vel minimum quid remaneret: Interea stringit gladium contra omnia quæ vilissima erant, optima reservat, omnes homines ad unum usque interficit, solum Regem servat, *Saul* erat, & homo qui hoc faciebat. Sed *Samuel* qui exercebat judicium divina, illum Regem *Amalecitarum*, cui *Saul*, pepercerat. jubet interfici, Fulmen quod cadit è cælo turres ferit & alta fastigia, procella vero quæ surgit è terra, & quasi ex inferno, humiliorum casus petit: Ita videmus fieri in terræ motu, dum domus semirutæ concussæ cadunt, principum turres & aulae persistunt quas tamen